

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 v n. Na ročnino prejema upravištvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inzerate) vzprejmlje upravištvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. februvarja 1900.

Politični oddelek.

Pogled na svetovni položaj.

Evropske dogodbe so že davno prenehale, biti odločilne za svetovno zgodovino, a v zadnjih desetletjih so sploh izgubile pomen kot dogodbe prve vrste. To je naravna posledica svetovne centralizacije, povzročene po paru in elektriki. Danes so razmere take, da našega planeta ni več samo z astronomičnega, nego tudi s političnega stališča smatrati za celoto. Politika dandanes ni več samo prizadevanje za zmago kakega rodu nad drugim in za zadoščenje gospodstvaželnosti in častihlepnosti visocih gospodov, ne več razširjenje lastnega ozemlja na turški ali tartarski način, nego je njen namen pred vsem kulturn in narodnogospodarski.

Zato se danes dalekovidni Rusi upirajo naglemu razširjenju Rusije v Aziji, češ da ima Rusija sedaj še na svojem ozemlju veliko preveč neizvršenega dela. In ruska vlada to tudi sama uvideva in se zato trudi, da ohrani carigradskega sultana in pekinškega nebeškega sina v njihovi oblasti.

Nasproti temu pa skuša Anglija, oborožena z vsemi sredstvi moderne tehnike in najrazvitejšega intelekta, zavladati celi svet, ali bolje rečeno, prisiliti celi svet, da bi kupoval izključno samo izdelke angleške industrije, nasproti pa te konsumente primorati, da prodajajo svoje surovine pod vsako ceno na Angleško. Brez teh surovin bi Angleška niti jedno leto ne mogla preživeti svojega prebivalstva, zakaj vse, kar pridelava, zadostuje komaj za 7 tednov.

Iz tega se vidi silno nasprotje med najmočnejšima državama na svetu, mej Anglijo in Rusijo.

Mi Slovani to nasprotje često pozabljamo in prenašamo svoje nasprotstvo do Nemcev celo na

polje mejnarodne politike ter si domišljamo, da na tem polju odločujeta nasprotstvo mej Rusijo in Nemčijo, ter mej Nemčijo in mej Francijo.

Toda to je popolnoma napačno. Vsak dan se lahko vidijo fakta, ki kažejo, da vlada mej Rusijo, Francijo in Angleško glede svetovne politike če ne popolno soglasje, pa vsaj toliko, da je mej njimi izključen vsak resnejši konflikt.

Vsi se spominjamo skupnih korakov Rusije, Nemčije in Francije proti Japonski, ki je hotela razdejati Kitajsko. Ta intervencija je bila zasnovana na dogovoru, da Japonska ne sme dobiti niti pedi azijskega kontinenta v roke, tako kakor je nima Angleška izvzemši gibraltarske skalo v Evropi. Res, da se je ta harmonija pozneje deloma razdrla, tako pri vprašanju o Kreti in po Dreyfussovi aferi, ali do konflikta le ni prišlo in to vsled posredovanja ruskega carja.

Ta pač ni zaman potoval v one kraje, koder je tekla zibel vse človeške civilizacije, v Indijo in na Kitajsko. Z njegovim potovanjem se je začela prava svetovna politika Rusije in od tedaj tudi ni več računati, da bi mej Rusijo in Nemčijo prišlo do konflikta, a dokler je Rusija zaveznica Francije, je tudi kaka francosko-nemška vojna malone izključena.

To je tem gotovejše, ker sta Rusija in Nemčija po gospodarskih interesih tako tesno združeni, da niti carinska vojna, ki jo je svoj čas Bismarck provociral, ni dolgo trajala. Na Francoskem zopet rase in se širi nacijonalnolistiško gibanje, ki vidi v Angliji in ne v Nemčiji glavnega sovražnika Francije, in, kar je najvažnejše, danes so vsi francoski politiki prepričani, da je njihova domovina za vedno izgubljena, če se zaplete v pomorsko in v kontinentalno vojno nakrat.

Takšen je svetovni položaj. Iz te površne skice se razvidi tudi to, da imajo naša država in njeni sosede na jugovzhodu v svetovni politiki jako pod-

rejen pomen. Ne morda vsled nedostajanja gmotnih sil, nego vsled tega, ker notranje razmere zavirajo vsako odločno zunanjo akcijo in ker nimajo nikacih stalnih načel ter nikacega načrta. Naša država je izročena političnim diletantom in naši politiki so večinoma pravi politični otroci, ki govore z velikim bombastom o stvareh, o katerih ničesar ne razumejo.

—c.

Politični pregled.

Državni zbor je sklican na dan 22. svečana, dasi vlada nima nikake gotovosti, da bo mogel zborovati. Spravne konference so doslej ostale brez uspeha in torej iz teh pogajanj ne izhaja noben vzrok, radi katerega bi mogli češki poslanci izneveriti se svoji obljubi, da bodo nadaljevali obstrukcijo dokler ne dobi češki narod zadoščenja za razveljavljanje jezikovnih naredb. Vlada se ni ozirala čisto nič na Čehe, kaj bodo storili. Sklicala je državni zbor v prvi vrsti zategadelj, da spravi pod streho zakon o rekrutih za letošnje leto, kateri zakon je jako nujen, ker se začno nabori že meseca marca. Temu zakonu bržčas tudi češki poslanci ne bodo delali težav, dasi se bodo pri razpravi skoro gotovo vnele prav burne debate. Vse druge predloge, zlasti pa pravni predlogi, če ti sploh na vrsto pridejo, zadenejo brez dvoma na odpor češke delegacije. Sodi se, da je vlada na to pripravljena in da sploh ne računa na uspešno delovanje državnega zbora, pač pa uvideva, da bo treba državni zbor razpustiti in razpisati nove volitve. To se zgodi najbrž že letošnjo spomlad.

Spravne konference se sučejo doslej največ okolu taci vprašanj, glede katerih mej Čehi in Nemci ne bo težko doseči sporazumljenja. Tista vprašanja, glede katerih vlada največje nasprotje, pridejo šele tekom prihodnjih dni na vrsto in tedaj se tudi čisto gotovo izkaže neuspešnost spravnih konferenc, zakaj tega, kar zahtevajo Nemci, namreč zaključeno nemško ozemlje na Češkem, kjer bi bila češčina tako tuj jezik, kakor kitajščina, tega Čehi nikdar in za nobeno ceno ne koncedirajo.

Premogarski štrajk še vedno ni končan. v moravsko-šlezijem revirju se je še celo razširil in so se razbila vsa pogajanja vsled požrešnosti in trmoglavosti velikih podjetnikov. Pomanjkanje med premogarji je jako veliko, a sredstev je bomo malo na razpolaganje. Gotovo je, da se bode koj v prvi seji poslanske zbornice sprožilo vprašanje o uvedanju osemurnega delavnika v premogokopih. S tem bi se najhitreje naredilo konec štrajka.

Poslanska zbornica sedaj nima prvega podpredsednika, ker je dr. Piętak med parlamentarnimi počitnicami bil imenovan ministrom za Gališko. Ni dvoma, da bo levica to mesto zase zahtevala in pri sedanjih razmerah in ker bo vlada to zahtevo krepko podpirala, se jej bo najbrž tudi ugodilo. Nemški listi tudi že propagirajo kandidaturo poslanca Pradeja, kateri pripada stranki nemških nacionalcev.

Srbija. — Zdaj je Srbija pretrgala tudi zadnjo zvezo, ki veže to deželo s Črno goro. Doslej je imela Srbija na Cetinju svojega poslanika, in tako se je vsaj navidezno vzdrževalo prijateljsko razmerje mej tema dvema državama. Sedaj je pa srbska vlada po ukazu razkralja Milana sklenila, da ga odpokliče. — Pomiloščenje obsojenih radikalnih politikov se še vedno ni izvršilo. Obeta se sicer zopet, ali kdo naj srbskemu kralju ali njegovemu očetu še kaj verjame.

Nemčija. — Ljubezen mej posameznimi pripadniki nemške države ni posebno goreča, pač pa poganja partikularizem čedalje lepše cvetke. Na Bavarskem je vlada letos odredila, da se na javnih poslopih na god nemškega cesarja ne smejo razobesiti zastave. Bavarski menda že preseda prusko

varuštvo, a iznebila se ga več ne bo. Sicer pa je to usoda po svojem postopanju leta 1866. v polni meri zaslužila.

Angleška. — Parlament se je z veliko večino izrekel za nadaljevanje vojne v Južni Afriki. Angleži upajo trdno, da končno vendar zmagajo, spoznali pa so tudi, da je njih sedanja vojna organizacija nezadostna in hočejo vsled tega izvršiti tako organizacijo, da bodo imeli precejšnjo stalno armado.

Francija. — Mej vlado in višjim duhovništvom je prišlo do konflikta. Vsled tega je vlada nasvetovala parlamentu tako premembo kazenskega zakona, da bo mogla v prihodnje cerkvene dostojanstvenike radi agitacije proti republiki obsojati v ječo.

Egipt. — Mej sudansko armado je nastal punt ki je naperjen proti Angležem in vsled katerega je prav lahko mogoče, da pride celo do razvitja egiptskega vprašanja, kar bi zamoglo povzročiti najnevarnejši mednarodni konflikt.

Vojna v južni Afriki — Tudi tretji poskus generala Bullerja, osvoboditi oblegani Ladysmith, se ni posrečil. Buller je s svojo armado pač prišel čez reko Tugelo, bil je pa v vseh bojih od 2. do 8. t. m. tako poražen, da je moral zbežati čez Tugelo nazaj Buri, ki so se do zdaj vedno držali defenzive, so sedaj premenili svojo taktiko. Lotili so se ofenzive in skušajo obiti Bullerjevo armado ter jo izolirati. Če se jim to posreči, bo Buller vjet v taki pasti, da mu ne bo pomoči. To bi bilo za Angleško največja nesreča. Ravno tiste dni, ko je Buller bežal čez Tugelo, je prišel maršal Roberts na bojišče in je prevzel poveljstvo nad armado, ki je zbrana ob Modder-Riverju. S to armado, ki šteje 35.000 mož, hoče najprej osvoboditi oblegani Kimberley potem pa vdariti na Blomfontain. Tekom prihodnjih dni pride bržčas že do važnega boja.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

(Dalje.)

VII. Zbornični tajnik poroča, da je odposlanec trgovske in obrtniške zbornice pri mednarodnem trgovinskem kongresu v Filadelfiji gospod inženjer dr. Henrik Luckmann predložil poročilo o posvetovanjih omenjenega kongresa. Trgovinski muzej v Filadelfiji je z dopisom z dne 13. aprila 1899 l. zbornici naznanil, da se bo v oktobru 1899 l. skupno z nacionalno razstavo ameriških izdelkov, priredil mednarodni trgovinski kongres. Ob enem se je prosilo, da se imenujejo odposlanci k temu kongresu. Zbornica je v svoji seji dne 25. maja 1899 l. sklenila odposlati dva odposlanca k omenjenemu kongresu, če se bode to moglo zgoditi brez stroškov. Kot odposlanca sta bila tedaj imenovana gospoda: inženjer dr. Henrik Luckmann in Avgust Trappen, tehnični ravnatelj kranjske industrijske družbe v Jesenicah, kateri je pa vsled neodložljivih opravkov bil zadržan se kongresa udeležiti.

Ker je odposlanec prepričan, da bode zbornici trgovinski muzej v Filadelfiji poslal sejne zapisnike, je omejil svoje poročilo le na predmete in posvetovanja, ki so se obravnavala. Mednarodni trgovinski